ΑΠΟ ΕΝΑ ΣΠΑΝΙΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΤΟΥ EDGAR QUINET

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ...

Στὸ στενὸ τοῦ Ἀχλαδοκάμπου. Ὁ Κυβερνήτης περιστοιχισμένος ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ Ἀγῶνος. Τὸ γόητρο τοῦ Νικηταρᾶ. Ὁ Μπαγιάρ τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ Τουρκοφάγου. Πῶς, ἐνῶ ἔτρωγε ξερὲς ἐλιές, ἀρνήθηκε μισθὸ ὑποστρατήγου. Ἡ συγκίνησις τοῦ συγγραφέως. Μεσ' στην ἀγκαλιὰ τοῦ ἥρωος. Ἡ μελαγχολία τοῦ Κολοκοτρώνη. Ὁ ἀπόστολος κι' οἱ μαθηταί του, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ποὺ ἐπεσκέφθησαν τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἀπελευθερώσεώς της, ὑπῆρξε καὶ ὁ γνωστότατος Γάλλος συγγραφεὺς Ἔδγαρ Κινέ. Μετὰ τὴν ἐπιστροφή του στὴ Γαλλία, ὁ Κινὲ ἔγραψε τὶς ἐντυπώσεις του. Μιὰ σελίδα, ἀπὸ τὶς ἐντυπώσεις αὐτές, μιὰ σελίδα ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος, στὴν ὁποία περιγράφει τὴ γνωριμία του μὲ τὸν Καποδίστρια, τὸν Νικηταρᾶ καὶ τὸν Κολοκοτρώνη, σᾶς δίνουμε πάρα κάτω...

«...Κόντευε πειὰ μεσημέρι καὶ ὁδοιποροῦσα στὸ δρόμο ποὺ πάει ἀπὸ τὴν Τρίπολι στὸ Ἄργος. Κάθε ζωὴ ἦταν σταματημένη τὴν ὥρα ἐκείνη καὶ ὁ ἥλιος, λευκός, ἐκτυφλωτικός, ἔλουζε τὰ πάντα στὸ φῶς του...

Σκαρφάλωνα μὲ κόπο στὸ στενὸ τοῦ Ἀχλαδόκαμπου, ὅταν, ἔξαφνα, οἱ ὁδηγοί μου μοῦ ἔδειξαν στὴν κορυφὴ τοῦ μονοπατιοῦ, μερικὰ ἄλογα μὲ χρυσοποίκιλτες σέλλες, σημαῖες μὲ κυανόλευκο σταυρὸ καὶ ἕνα σῶμα παλληκαριῶν, διασκορπισμένο στὶς χαράδρες.

— Μὰ τὸν Ἅγιο Γιώργη, εἶνε ὁ «μπάρμπα-Γιάννης» (*) εἶταν τότε οἱ ὁδηγοί μου, σταματῶντας γιὰ νὰ σφίξουν τὰ χαλινάρια τους καὶ τὰ μαντήλια ποὺ εἶχαν δεμένα στὰ κεφάλια τους.

Πράγματι δὲ ἦταν ὁ Καποδίστριας, ὁ ὁποῖος ἔκανε τότε τὴν πρώτη του περιοδεία στὴν Πελοπόννησο.

Φοροῦσε εὐρωπαϊκὸ κοστοῦμι καὶ καθόταν καταγῆς, κάτω ἀπὸ μιὰ μουριά, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες ἀρχηγοὶ ὄρθιοι, ἀκουμπῶντας στὰ ξίφη τους, τὸν περιστοίχιζαν.

Κατέβηκα ἀμέσως ἀπ' τὸ ἄλογό μου, γιὰ νὰ ἐπιδώσω τὰ συστατικά μου στὸν Κυβερνήτη τῆς Ἑλλάδος, νοιώθοντας κάποια συγκάνησι γιὰ τὴν ἀτροπόπτη αὐτὴ συνάντησί μου μὲ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνο ποὺ ἦταν ἡ μόνη ἐλπίδα τῆς χώρας στὴν ὁποία ταξείδευα. Ἀφοῦ τὸν χαιρέτισα, τοῦ ὡμολόγησα πόσο δυσμενῆ ἰδέα εἶχα πρὶν ἔλθω στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴ διοίκησί του καὶ τὴ δημοτικότητά του καὶ πὼς τώρα εἶχα ἀλλάξει γνώμη γιὰ ὅλ' αὐτά.

Τότε ὁ Καποδίστριας μὲ κάποια μελαγχολία μοῦ ἀπάντησε γαλλιστί :

— Ἀφῆστε τοὺς ἐχθρούς μου νὰ φλυαροῦν... Μὲ τὶς φλυαρίες τους δὲν θὰ μεταβάλλουν τὰ πράγματα! Βλέπετε στὸ βάθος τῆς χαράδρας τὴ μικρὴ αὐτὴ καλύβα... Πρὸ ὀλίγου κατέβηκα ὥς ἐκεῖ καὶ ρώτησα τὸν ἔνοικό της, ἂν ἔχει κανένα παράπονο κατὰ τῆς διοικήσεως. Αὐτὸς ξαφνιάστηκε στὴν ἀρχή, βλέποντας τὸν ἀρχηγὸ τῆς κυβερνήσεως νὰ μπαίνη στὸ φτωχικό του... Ἔπειτα μοῦ ἔκανε τὰ παράπονά του καὶ ἂν μπορέσω θὰ τοῦ ἀποδώσω τὸ δίκαιο... Αὐτὸ κάνω σὲ ὅλη μου τὴν περιοδεία.

Ἔπειτα, δείχνοντάς μου τοὺς ἀρχηγοὺς ποὺ ἦσαν συγκεντρωμένοι γύρω του καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν καταλάβαιναν λέξι ἀπὸ τὴ συνομιλία μας, ἐπρόσθεσε :

— Τοὺς βλέπετε τοὺς ἀγθρώπους αὐτούς... Πρὸ ὀλίγου ἀκόμα καιροῦ ἀλληλοσπαραξόντουσαν μεταξύ τους. Τώρα ὅμως εἶνε εὐπειθέστεροι καὶ ἡμερώτεροι ἀπὸ πρόβατα...

Καὶ παρουσιάζοντάς μου τοὺς τρεῖς ἀπὸ σημαίνοντας ἀπ' αὐτούς, μοῦ εἶπε γαλλικά :

— Je vous presente messieurs Nicitas, Colocotronis et Copopoulos... (Σᾶς παρουσιάζω τοὺς κυρίους Νικήταν, Κολοκοτρώνη καὶ Κολιόπουλον).

Ὁ Νικήτας, πρὶν ἀκόμα τὸν γνωρίσω, ἐξασκοῦσε σὲ μένα μιὰ ἀλλόκοτη γοητεία. Τὸν θεωροῦσα ὡς ἕνα εἶδος ἱπποτὸν Μπαγιὰρ τῆς Ἑλλάδος. Ἤξερα ὅτι στὸ ἴδιο αὐτὸ στενό, ὅπου βρισκόμουν τώρα, εἶχε κατατροπώσει τοὺς Τούρκους καὶ παντοῦ ἀπ' ὅπου κι' ἂν πέρασα δὲν ἄκουσα νὰ μιλοῦν γιὰ τίποτε ἄλλο παρὰ γιὰ τὴν ἱπποτικὴ του ἀνδρεία καὶ νὰ τὸν προσαγορεύουν «Τουρκοφάγο». Ὁλόκληρος ὁ Γαλλικὸς στρατὸς τῆς Πελοποννήσου εἶχε θαυμάσει τὴν ὡμορφιὰ του καὶ τὴν ἁπλότητά του, διηγοῦντο δὲ γι' αὐτὸν τὸ παρακάτω συγκινητικὸ ἀνέκδοτο :

Ὅταν ὁ Γαλλικὸς στρατὸς ἀποθιβάστηκε στὸ Πεταλίδι, ὁ Νικήτας μὲ 400 παλληκάρια τον παρουσιάστηκε στὸν ἀρχηγό του γιὰ νὰ προσφέρη τὶς ὑπηρεσίες του καὶ στρατοπέδευσε στὴν ἀμμουδιά. Μὰ ἐπειδὴ ὑπέφερε ἀπὸ ἑλονοσία, ἀναγκαζόταν νὰ μένη στὴ σκηνή του, ὅπου, γιὰ μόνη του τροφή, εἶχε ξερὲς ἐλιές.

Ὅταν οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ πήγαιναν νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν, ὁ Νικήτας γρήγορα-γρήγορα ἔκρυβε τὶς ἐλιές του κάτω ἀπ' τὴν κάπα του. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Γάλλων, στὸν ὁποῖον οἱ ἀξιωματικοί του τὸ διηγήθηκαν αὐτό, προσέφερε τότε στὸ Νικήτα μισθὸ ὑποστρατήγου. Μὰ ὁ περήφανος αὐτὸς ἱππότης τῶν νεωτέρων χρόνων ἀπάντησε ὅτι δὲν ἐστερεῖτο ἀπὸ τίποτε καὶ ὅτι ἡ Ἑλλάς, χάριτι θείᾳ, εἶχε ἀκόμα τ' ἀναγκαῖα γιὰ νὰ διατρέφη τοὺς στρατιῶτες της.

Ἦταν ἀγνός, ἐλκυστικός, ποιητικός... Ὅταν περπατοῦσε, φαινόταν μᾶλλον πὼς πετοῦσε... Εἶχε περισσότερη χάρι παρὰ δύναμι... Αὐτὸ ὅμως δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ στέκεται στὶς μάχες ἀπροκάλυπτος καὶ νὰ προκαλῆ ἀπάνω του τὶς σφαῖρες τῶν Τούρκων καὶ νὰ διασχίζη τὸ στρατόπεδο τῶν ἐχθρῶν γιὰ ν' ἁρπάξη μέσ' ἀπ' τὴ σκηνὴ τοῦ ἀρχηγοῦ τους ἕνα πρόβατο ἢ ἕνα ἀσκὶ μὲ κρασί.

Ὁ Νικήτας ἦταν ψηλός, εὐλύγιστος καὶ φαινόταν ἕτοιμος νὰ ὁρμήση. Ὅταν τὸν εἶδα, οἱ πυρετοὶ εἶχαν χλωμιάσει λίγο τὴν εὐγενικιά του μορφή. Ποτέ μου ὅμως ἄλλοτε δὲν εἶχα δῆ ἄνθρωπο νὰ φέρη ἐπάνω στοὺς ὤμους του τὸ κεφάλι του μὲ περισσότερη περηφάνεια, ἀλλὰ καὶ ἀφέλεια, ποτέ μου ἄλλοτε δὲν εἶχα δῆ γαλάζια μάτια, «ἐκπέμποντα ἀγνότερον πῦρ». Παρ' ὅλα τὰ ξανθὰ καὶ περήφανα μουστάκια του, ὅλο τὸ πρόσωπό του ἀνέδιδε γλυκύτητα, εἰλικρίνεια καὶ ἐνθουσιασμό... Ντυμένος καθὼς ἦταν στὰ λευκά, χωρὶς κανένα στολίδι, ἢ κέντημα, ξεχώριζε ἀπ' τὰ παλληκάρια του, ἀπ' τὸ μεγάλο καὶ ὡραῖο γιαταγάνι ποὺ κρεμόταν ἀπὸ τὸ στῆθος του.

Ὅταν ὁ Καποδίστριας τὸν κάλεσε γιὰ νὰ μοῦ τὸν συστήση πέταξε μᾶλλον παρὰ ἐδάδισε, πάταξε, λέω, μὲ μιὰ ἀνάερη χάρι γιὰ νὰ ἀγκαλιάσω τὸν κόντά μου... Ἀμέσως ἐγὼ ἔπεσα στὴν ἀγκαλιά του...

Πίσω ἀπ' τὸ Νικήτα, ἀπέναντί μας, στεκόταν ἀκίνητος μὲ τὰ χέρια πίσω ἀπ' τὴν πλάτη ἕνας ἄντρας μετρίου ἀναστήματος, ἀλλὰ μὲ γιγάντιους ὤμους.

Ἦταν ὁ Κολοκοτρώνης !...

Τὸ τεράστιο κεφάλι του ἔγερνε ἐλαφρὰ πάνω ἀπ' τὸ στῆθος του ἀπὸ τὸ βάρος τῶν φροντίδων μᾶλλον παρὰ ἀπὸ τὰ χρόνια... Κάτω ἀπὸ τὰ δασειὰ φρύδια του ποὺ σκίαζαν τὸ ἀπάνω μέρος τοῦ προσώπου του, ἔλαμπαν τὰ μάτια του διαπεραστικά, κάτω ἀπ' τὰ πράσινα γυαλιὰ ποὺ φοροῦσε πρὸ ὀλίγου καιροῦ. Τὸ χαλκόχρωμο δέρμα του ἐρχόταν σ' ἀντίθεσι πρὸς τὰ γκρίζα μουστάκια του, ποὺ ἔκρυβαν κάθε ἔκφρασι τοῦ προσώπου του. Φοροῦσε ἀλβανικὴ στολὴ σκοτεινοῦ ὑφάσματος μὲ ἀσημένια στολίδια, στοὺς ὤμους του δέ, ἀντὶ ἐπωμίδων, ἐπῆρχαν δυὸ κεφάλια λεόντων χρυσᾶ, ἀπ' τὰ ὁποῖα κρεμόντουσαν ἀλυσσίδες ἐπίσης χρυσές.

Καθ' ὅλο τὸ διάστημα, ποὺ ἔμεινα κοντά τον, τὰ χείλη του μιὰ φορὰ μόνο ἄνοιξαν, γιὰ νὰ μὲ χαιρετίση ἰταλικὰ μ' ἕνα «bon giorno», ὅταν μοῦ τὸν συνέστησε ὁ Καποδίστριας.

Φαινόταν μελαγχολικός, ἀπείρως μελαγχολικός... Καταλάβαινε ἴσως πὼς ὁ καιρὸς ὁ δικός του εἶχε περάσει πειὰ καὶ πὼς νέοι καιροὶ ἄρχιζαν γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Καταλάβαινε πὼς τώρα πειὰ δὲν θὰ μποροῦσε νὰ πῆ στὰ παλληκάρια του :

— Κατεβῶτε στὸ χωριό... Φέρτε γίδια νὰ κάχουμε Πάσχα...

Τώρα, γιὰ νὰ ψήση ἕνα ἀρνί, ἔπρεπε νὰ τὸ πληρώση... Οἱ κλέφτες εἶχαν πεθάνει πειά...

. . . . . .

Ἔπειτ' ἀπὸ λίγη ὥρα, ὁ Καποδίστριας ἔδωσε τὴ διαταγὴ τῆς ἀναχωρήσεως... Ἐπειδὴ ὁ δρόμος ἦταν ἀδιάβατος γιὰ τ' ἄλογα, ὁ κυβερνήτης ἐβάδιζε πεζὸς περιστοιχισμένος ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς...

Καὶ ὅσο τὸν ἔβλεπα νὰ προχωρῆ μέσ' ἀπ' τοὺς βράχους, νόμιζα πὼς ἦταν ἀπόστολος ποὺ ἔσερνε πίσω του τοὺς μαθητάς του...»

Νικηταρᾶς ὁ Τουρκοφάγος

(*) Μπαρμπα—Γιάννης, λαϊκὴ ὀνομασία τοῦ Καποδίστρια.

— Σὰν κολασμένος.

— Δὲν σὲ πιστεύω, μικρέ μου.

— Γιατί, Φλώρα ; Τί θὲς νὰ κάμω γιὰ νὰ μὲ πιστέψης ;

— Τί θέλω ;... Καὶ μὲ ρωτᾶς νὰ σοῦ τὸ πῶ ἐγὼ αὐτό ; Αὐτὸ τὸ καταλαβαίνει μονάχος του ἕνας ἄντρας, φιλαράκο μου. Ὅπως τὸ κατάλαβε κι' ὁ Βάγγος... Δηλαδή...

Σώπασε λίγες στιγμὲς καὶ συνέχισε μὲ φωνὴ χαμηλή, ὑπόκωφη.

— Δηλαδὴ καμμιὰ φορὰ ἕνα χαστοῦκι ἀξίζει πιὸ πολὺ ἀπόνα φίλημα, μωρό μου!

(Ἀκολουθεῖ)